

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félre 2 ftal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos a. titkárhoz)
czimzendők.

AZ

ERDÉLYI

GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

	1-1	1-3	1-6	1-12	1-24	1-52
széri hirdetéskor						
	krft	krft	krft	krft	krft	kr
10/16 lap	14	36	70	120	200	360
8/16 "	7	18	35	60	100	180
6/16 "	350	9	1750	30	50	90
4/16 "	175	450	875	15	25	45
2/16 "	90	225	440	750	1250	2250

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.
Aronkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hánysszor
a hirdetés megjelenik.

A szives megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékeit hirdetés
számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főter gr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. ftba számít-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Gyümölcs-iparunk multja, jelene és jövője.

III. A jövő.

(Vége.)

II. Lajstroma a javaslatba hozott 60 körtefajnak.

a.) Nagy gazdaságok számára.

5. Késő téliek és a compotnak valók.

46. Manna Colmár (Enyed körül váradi körte) ér. febr—már. cs. természetes gulát növel rend. kör.

47. Jaminette, ér. febr—már. cs. és pk. nagy és bőtermő mt. rend. kör.

48. Esperen pergament, ér. febr—apr. nagy vagy közép nagyságu, cs. és p. mt. és gula alakra, jó gondozást és kövér talajt kíván.

49. Uj Fulvia, (La nouvelle Fulvie, Gregoire jeles magoncza) ér. febr—már. cs. és p. bőtermő, törpe koronára és gulára. Fedett és kedvező fekvést kíván, nagy és kitünő.

50. Királyi téli vajkörte. A tél királya, (Royal d'hyver) ér. febr—már. cs. bőtermő, mt. és gulára, rend. kör. jó földbe jó gondozással.

51. Brüsseli pergament, (Doyenne Pen-tecote) cs. és pk. ér. febr—apr. nagy és bőtermő, rend. kör. régi jó körte még az első Bodor Pál idejéből, Kolozsvárt s vidékén el terjedve.

52. Tavasz jó Louisa, (Bonne Louise de Printemps) cs. és pk. ér. már—apr. jó fekvés, talaj és gondozás mellett izletes és bőtermő, elenkező esetben csak compotnak használható.

53. Josephine von Mecheln, (Josephine des Malines) ér. febr—már. finom cs. mt. és gulára, husa rozsaszin, vajszerűen olvadó és illatos, bőtermő, de védett fekvést s gondos miveltést kíván. Belértékét tekintve a tél királynéjának kellene nevezni, maga nemében páratlan. Esperen magoncza, neje nevére keresztelve.

54. Madame Elise, Esperen magoncza minden tekintetben párja az 53. sz. alattinak.

55. Késői Hardenpont, ér. febr—apr. cs. és pk. rend. kör. mt. Egyike a legnagyobb s legtermékenyebb késői körtéknek. Első Bodor Pál idejéből való, s körülményeinkbe teljesen be találja magát. Becses faj, melynek egy kertből se kellene kimaradni.

56. Sterkmanns vajkörteje, (Belle Alliance) ér. febr—már. cs. és pk. fája mindenféle bánást eltűr, csak helyét megtalálta legyen, s kellő gondozásba részesíttessék, szép és jó. —

57. Senator Moselman, ér. apr—máj. csemege, vajszerűen olvadó, gulára és redélyre, kiméletes bánást és jó földet kíván, Gregoire magoncza, mely nállunk is szépen diszlik s elég jól terem.

58. Cserlevelü császárkörte, (Imperiale a feuillet de Chéné) ér. apr—juni. mt. bőtermő. Compotnak való.

59. Bollweili körte, ér. apr—jun. mt. bőtermő, ritkán lágyul meg, inkább compotnak való, meghonosult faj Erdélyben.

60. Husvétii Pergament, ér. apr—máj. bőtermő, meghonosult faj. Compotnak való.

b., Közép gazdaságok számára ezekből 30 faj. (A számok a fentebbiekben közlöttekre vonatkoznak.)

1. Nyáriak: 1. Nyári Magdolna. 2. Barackkizü körte. 5. Nyári pergament. 6. Torzsátlan. 7. Transylvánia. 12. Vilmos.

2. Ősziak: 13. Őszi pergament. 14. Isambert. 17. Mária Louisa. 19. Bosé kobakja. 21. Charneusi izletes. 23. Esperest vaj körtéje.

3. Elő-téliek: 27. Új Zephirine. 28. Angoulémi hercegnő. 29. Clairgeau. 32. D'arembergi Colmar. 34. Diel vajkörtéje. 35. Napoleon.

4. Közép-téliek: 36. Philippe Delfosse vaj körte. 39. Colmar Souverain. 40. Virgouleuse. 41. Six vajkörtéje. 42. Téli Hardenpont.

5. Késő-téliek és a compotnak valók: 49. Új Fulvia. 51. Brüsseli pergament. 51. Józsephine von Mecheln. 55. késői Hardenpont. 57. Senator Moselman. 59. Bollweili körte.

c., Kis gazdaságok számára ezekből 16 faj.

1. Nyáriak: 2. Barackkizü körte. 6. Torzsátlan. 12. Vilmos.

2. Ősziak: 13. Őszi pergament. 14. Isambert. 17. Mária Louisa.

3. Elő-téliek: 29. Angoulémi hercegnő. 34. Diel vajkörtéje. 35. Napoleon.

4. Közép-téliek: 39. Colmar Souverain. 40. Virgouleuse. 42. Téli Hardenpont.

5. Késő-téliek és a compotnak valók: 51. Brüsseli pergament. 53. Josephine von Mecheln. 55. Késői Hardenpont. 59. Bollweile körte.

d., Legkisebb gazdaságok számára ezekből 10 faj.

1. Nyáriak: 6. Torzsátlan. 12. Vilmos.

2. Ősziak: 13. Őszi pergament. 14. Isambert.

3. Elő-téliek: 28. Angoulémi hercegnő. 34. Diel vajkörtéje.

4. Közép-téliek: 40. Virgouleuse. 42. Téli Hardenpont.

5. Késő-téliek és a compotnak valók: 51. Brüsseli pergament. 53. Josephine von Mecheln.

Jegyzés: Az ismétlések elkerülése tekintetéből helyén lesz itt azon figyelmeztetés, miszerint mentől nemesebb valamely körte faj, annál érzékenyebb az időjárás esélyeire. Miután pedig az őszi és téli fajok közt találjuk fel a legizletesebb s legfinomabb szövetű fajokat, művelésöknél az expositóra és talajra különös gond fordítandó.

Ezen megjegyzéssel bocsátjuk a javaslatba hozott csoportokat olvasóink illetőleg gyümölcsstermelőink

ítélete alá, újból kérvén, hogy azokat bíráló alá venni s becses észrevételeikkel megörvendeztetni méltóztassanak.

Győzzön a mi jobb!

Nagy Ferencz.

Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon.

(Folytatás.)

I. rész.

I. szakasz: Szántóföldművelés.

I. fejezet: A szemtermények.

1. Bevezetés.

A szemtermények kiállításában az imént említett műveleti növénycsoportokra való tekintettel legnagyobb mennyiségben a gabonaneműek, hüvelyesek és fonalnövények voltak képviselve; ezeknél alárendeltebb szerep jutván az olaj, gyök és szálas takarmány növényeknek.

A gabonaneműek a fentebb felsorolt államok kiállításának egyikéből sem hiányoztak. —

A hüvelyeseket csak Ausztrália szemterménykiállításában nélkülöztük egészen. —

A mi fonalnövényeink magjai hiányoztak Dánia, Svédország, Görögország, Egyptom, Jóreményfoka, Britt-India, Észak-Amerika és Ausztrália szemterménykiállításából. —

Az olajnövények magjai hiányoztak Spanyolország, Portugal, Dánia, Svédország, Törökország, Görögország, Egyptom, Jóreményfoka, Persia, Britt-India, Észak-Amerika, Dél-Amerika és Ausztrália szemterménykiállításából. —

A gyök növények magjait kiállították: Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország, Fanciaország, Spanyolország, Oroszország, Románia, Tunis, Persia, China és Japán. —

A szálastakarmánynövények magjait pedig csak Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország, Franciaország, Spanyolország, Holland, Dánia, Svédország, Norvégia, Oroszország és Algier szemterménykiállításai mutatták be. —

Az érintett műveleti növénycsoportok szemterményeinek az egyes országok kiállításában való képviseltetésére térvén, általánosságban még a következők lennének figyelemre méltathatók:

A gabonaneműek, mint már fentebb is említettett a földművelési termények azon csoportját képezték, mely a szemtermények kiállításában a legerősebben volt képviselve. —

Az európai államok szemterménykiállításáiban gabonanemeknek, — melyek kevés kivétellel azok mindenképpen megvoltak — a buza, rozs, árpa, zab és tengeri (török buza) mutatkoztak; — mint pótgabonanemek a tönköly, alakor, pohánka, hajdina, tatárka, Erdélyben harricska) köles, mohar, cizrok, kanárfü és rizs emlithetők,

melyek a szemtermény kiállításoknak csak kisebb számában szerepeltek.

A főgabbanemek közül az általános képviseltetés tekintetében csak a tengeri képezett kivételt, Belgium, Holland, Dánia és Svédország szemtermény kiállításaiából hiányozván.

A pótgabbanemek közül: tönkölyt Magyarország, Ausztria, Németország, Franciaország, Belgium, Norvégia, Oroszország és Törökország; alakort Németország, Franciaország és Törökország; pohánkát Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország, Spanyolország, Portugal és Oroszország; mohart Magyarország, Ausztria és Oroszország; czirkot Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország és Spanyolország; kanárfüvet Németország és Holland; rizst Magyarország és Olaszország, valamint a török tartományok állítottak ki jelentékenyebb mennyiségekben.

Az Európán kívüli államok szemterménykiállításában főgabbanemeknek a buza, árpa és tengeri bizonyultak, miután csak ezek voltak azok mindenikében megfelelően képviselve. a pótgabbaneműek szerepét a rozs, zab, pohánka, köles, mohar czirkok és rizs vették át;

Ha azonban nem a Bécsben bemutatott gabonaminták számát, hanem a föld népeinek tényleges táplálkozását vesszük tekintetbe, első sorban a rizst, utána a tengerit és csak harmadik helyen említhetjük a buzát.

A pótgabbaneműek közül a rozstot Egyiptom, Jöreményfoka, Kaukasus, Észak- és Dél-Ámerika; zabot Algier, Jöreményfok, Kaukasus, Britt India, Észak- és Dél-Ámerika és Ausztrália; pohánkát Japán; mohart Algier; czirkot Egyiptom; rizst Egyiptom, Persia, China, Japan, Britt-India és Dél-Ámerika küldöttek nagyobb mennyiségben a kiállításra.

Mezőgazdaságunk főgabonaterményeire való tekintettel, az egyes országok szemterménykiállításai alapján, figyelmünket különösen Ausztria, Németország, Olaszország, Franciaország, Spanyolország, Portugal, Oroszország, Románia, Görögország, Egyiptom, Algier, Britt-India, Észak-Ámerika és Ausztrália vonta magára.

Magyarország főterménye a szép piros aczélos buza, méltó versenytársakra Ausztria, Németország, Franciaország Oroszország Egyiptom, Algier, Észak-Ámerika és Ausztrália nagy számmal kiállított jeles buzafajtáiban talált.

A rozsról nézve Magyarországgal mint versenyzők különösen Ausztria, Németország és Oroszország említhetők és szintig az árpára és zabra nézve.

Tengerit nagy mennyiségben és jeles minőségben Magyarországon kívül Ausztria délibb korona országai, Olaszország, Spanyolország, Portugal, Románia, Görögország, Egyiptom, Algier, Britt-India és Észak-Ámerika állítottak ki.

A hüvelyesek, mint emberi tápnövények és mint takarmánynövények különböztetvén meg, az elsők csoportjából a paszulyt, borsót, lencsét és csicserborsót, az utóbbiak csoportjából pedig a babót, búkkönyt, ló- és disznóbabót, csillagfürtöt és csibehurt találtuk a szemterménykiállításokban képviselve.

Az emberi táplálékul szolgáló hüvelyeseknek az egyes országok kiállításában való szereplésére nézve, említést a következők érdemelnek.

A paszulyt, borsót és lencsét egymás társaságában Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország, Spanyolország, Portugal, Oroszország és Törökország, Egyiptom, Algier, Jöreményfok, Persia és Britt-India; a paszulyt és borsót Franciaország, Holland és China; a paszulyt és lencsét Románia és Tunis; a borsót és lencsét Görögország; a paszulyt egyedül Dél-Ámerika és Japán; a borsót magában Dánia, Svéd- és Norvégország és Észak-Ámerika; a lencsét egyedül Marocco állították ki jelentékenyebb mennyiségben.

Az emberi tápot képező hüvelyesek egészen hiányoztak Belgium és Ausztrália szemterménykiállításaiából. —

A takarmány hüvelyesekre nézve eltérés mutatkozik az európai és Európán kívüli államok szemterménykiállításai között. — Az előbbieken a babó és lóbab játszik a főszerepet, kisebb jelentőséggel bírnak a búkköny és disznóbab s csak kivételesen található a csicserborsó, csillagfürt és csibehur. Az Európán kívüli államok szemterménykiállításában pedig a csicserborsó, és disznóbab képezik a fő, a babó, búkköny és lóbab pedig a póttakarmány hüvelyeseket.

Az európai államok szemterménykiállításában a főtakarmány hüvelyesek közül: a babó Franciaország, Portugal és Románia; a lóbab Spanyolország, Portugal, Dánia, Norvégia, Törökország és Görögország kiállításaiából hiányzik csak.

A póttakarmány hüvelyesek közül pedig a búkkönyt Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország, Spanyolország és Románia; — a disznóbabot Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország, Spanyolország, Svéd- és Morvaország, Török- és Görögország; a csicserborsót Olaszország; a csillagfürtöt Ausztria, Németország, Olaszország és Spanyolország mutatták de nagyobb mennyiségben. —

Az Európán kívüli államok főtakarmány hüvelyesei a csicserborsó, különösen Egyiptom, Marocco, Algier, Persia és China részéről; a disznóbab pedig főleg Egyiptom, Tunis, Marocco, Persia, China és Japan által állított ki jelentékenyebb mérvben.

A póttakarmány hüvelyesek közül a búkkönyt China, Japan, Britt-India; a babót és lóbabot pedig csak Britt-India mutatta be.

A takarmányhüvelyesek úgy szólván egészen hiányoztak Portugal, Jöreményfok, Kaukasus, Észak-Ámerika, Dél-Ámerika és Ausztrália szemterményeinek kiállításából.

A fonálnövények közül a len és kender magjai a szemtermények kiállításában a gabonaműek és hüvelyesek után harmadik helyen érdemelnek említést, mi részben azoknak két irányban mutatkozó jelentőségéből önként következik. A len és kender magjai ugyanis nem csak mint legnevezetesebb fonálnövényeink vetőmagjai, hanem mint értékes olajos magvak is kellő figyelemben részesítenek.

A len és kender magjait egymás társaságában Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország, Franciaország, Spanyolország, Belgium, Holland, Oroszország, Románia, Algier és Kaukasus; a lenmagvakat csak magában Portugal, Norvégia, Törökország, Tunis, Persia és Dél-Amerika; a kender magvakat magában pedig csak Marocco, China és Japán állították ki. — A len és kender magjai pedig egészen hiányoztak: Dánia, Svédország, Görögország, Egyiptom, Jöreményfok, Britt-India, Észak-Amerika és Ausztrália szemterménykiállításából. —

Az olajnövények magjait a világtárlaton versenyzett államok szemterménykiállításainak már csak kisebb számában lehetett feltalálni.

Az olajnövények magjait nagyobb mennyiségben csak Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország, Franciaország, Belgium, Holland, Norvégia, Oroszország, Románia, Tunis, Marocco, Kaukasus, China és Japán, tehát kiválóan Európa és Ázsia középrésze és Afrika északitartományai állították ki.

Az európai államokban az olajnövények között első helyen a repce említendő, ennél sokkal kisebb jelentőséggel bírván a repcsény, gomborka, mák, mustár, napraforgó, mádia és ricinus.

Az Európán kívüli államokban pedig fő olajnövénynek a sesam és mák; pótolajnövények pedig a repce, gomborka, mustár, napraforgó, mádia és ricinus voltak tekintetűek.

A főolajnövény, a repcére nézve Magyarország, Ausztria, Német- és Olaszország, Belgium, Holland, Norvégia, Oroszország, Románia és Algier szemterménykiállításai nyújtottak legtöbb érdeket.

A többi olajnövények közül, repcsényt Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország, Belgium, Norvégia és Algier; mákot Magyarország, Ausztria, Németország, Franciaország, Holland, Algier, Tunis, Kaukasus és Japán; mustárt Ausztria, Németország, Holland, Norvégia, Románia, Algier, China és Japán; napraforgót Magyarország, Ausztria, Kaukasus és China; mádiát Norvégia és Algier; ricinust Magyarország, Algier és China; sesamot pedig mint az Európán kívüli államok részéről leginkább bemutatott olajnövényt Tunis, Marocco, Algier, Kaukasus és China állítottak ki legjelentékenyebb mérvben.

A gyök növények magjait az európai államok közül Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország, Franciaország, Spanyolország, Oroszország és Románia; az Európán kívüli államok közül pedig épen csakis Tunis, Persia, China és Japán vették fel szemterményeik kiállításába.

A gyök növények között első helyen a cukor és takarmány répa mag említendő, melyek a főntebb érintett államok szemterménykiállításának egyikéből sem hiányznak. A cukorrépa magra nézve kiváló érdekekkel Franciaország kiállítása birt.

Murokrépa magot Ausztria, Németország, Franciaország, Oroszország és Persia állítottak ki.

Egyéb gyök növények magjai csak igen alárendelt mérvben voltak képviselve.

A szálastakarmánynövények különösen az évelő takarmánynövények és fűfélék magjait nagyobb mennyiségben Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország, Franciaország, Spanyolország, Belgium, Holland, Dánia, Svéd- és Norvégország, Oroszország és Algier állították ki; jobbra tehát oly országok, melyekben a rétek és legelők az állattenyésztésnek már is hatalmas támaszát képezik, vagy legalább arra hivatvák.

Az évelő takarmánynövények közül különösen a lóher, csigacső és baltaczim voltak legerősebben képviselve s a fentebb érintett ország szemterménykiállításaira való tekintettel a lóher csak Magyarország és Norvégia; a csigacső Holland, Dánia, Svéd- és Norvégország, a baltaczim pedig Holland, Dánia és Svédország kiállításából hiányzott.

Fűfélék magjait kiválóan Ausztria, Dánia, Svéd- és Norvégország állították ki.

A világtárlatban részt vett államok szemterményeit mezőgazdák, gazdasági egyesületek, kereskedelmi kamarák és tőzsdék, kiállítási bizottságok, kormány közegek, tanintézetek, honosító kertek és magárosok mutatták be, s az általuk rendezett szemterménygyűjtemények, vagy egyes gazdaságok, vagy pedig egész vidékek és országok szemterményeit tüntették fel.

Az egyes gazdaságok szemterményeit ismertető gyűjteményeket nagyobb számmal Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország, Franciaország, Spanyolország, Holland, Dánia és Australia kiállításában lehetett találni.

Vidékek és országok termelési viszonyait érdekesen feltüntető összeállításokat pedig Magyarország, Ausztria, Németország, Olaszország, Spanyolország, Portugal, Belgium, Holland, Svéd- és Norvégország, Oroszország, Románia, Törökország, Görögország, Afrika, Ázsia és Amerika egyes országainak gyűjteményes szemterménykiállításai képeztek.

Az egyes gazdaságok szemterményeit ismertető kiállítások közül a legjelesebbek Magyarország és Ausztria nagybirtokosai által rendezettek.

A vidékek és országok szemterményeit feltüntető gyűjteményes kiállítások közül pedig a legtanulságosabbak az osztrák és német gazdasági egyesületek által rendezettek voltak.

Az európai államok szemterményei Törökország, Görögország és Románia szemterményeinek kivételével, a gazdasági csarnokokban voltak felállítva, míg az Európán kívüli államok, valamint Törökország, Görögország és Románia szemterményeiket az iparpatóban helyezték el.

A szemtermények kiállítására egymástól nagyság, alak és anyag tekintetében felette eltérő, kisebb nagyobb, henger, kup és koczka alakú, fából, bádognál, szalmából és üvegből készült edények és vászon zsákocskák használtattak. Legczélszerűbbeknek a 2—4 pintes, henger alakú, egyszerű, de bedugaszolható üvegedények bizonyultak. Ezekben a termények eredeti minőségének megőrzése leginkább biztosított s a szemléző a termény minőségéről is, annak károsítása nélkül szerzhetett tudomást.

Az edényekbe vagy zsákocskákba helyezett szemtermények felállítására részint sima asztalokon, részint pedig polcos és lépcsőzetes állványokon történt.

A szemtermények elrendezése részben a miveleti növénycsoportok szerint történt, részben azonban csak szemre eszközöltetett. A gyűjteményes szemterménykiállításoknál pedig az elrendezés imént érintett két módján kívül még a gazdaságok vagy termelők és vidékek szerint való rendezés is figyelemre méltatott.

Legtanulságosabbak s így céljoknak is jobban megfelelők, a gazdaságok vagy vidékek keretén belől miveleti növények szerint csoportosított szemterménykiállítások voltak. A terjedelmes anyag áttekintése s az összehasonlítás csakis így rendezett kiállításoknál volt némileg lehetséges.

A kiállított szemterményeknek jelzése, vagyis oly feliratokkal ellátása, mely a kiállított terményminőség és termelési viszonyaira nézve közelebb felvilágosításokat nyújthatott volna, a szemterménykiállítások legnagyobb számánál nem méltatott elég figyelemre. A legtöbb kiállításban ez irányban eleget vélték tenni, ha a terményt s termelőjét, legfeljebb még termő helyét megnevezték. Nem csekély nehézséget okozott különben az is, hogy még oly államok is, melyek nyelve és írása kevésbé üsmert, a jelzést csak anyanyelvükön eszközölték.

A szemtermények kiállítása és elrendezése tekintetében legtöbb figyelemben az osztrák és németországi szemterménykiállítások részesültek. — A jelzés pedig legtöbb gondal a németországi szemterményeknél volt megtevéve.

Ezeket előre bocsátván, áttérhetünk az egyes országok szemterménykiállításainak ismertetésére.

2) Magyarország.

Magyarország szemterménykiállítása egyike volt a leggazdagabbaknak, mert a magyar korona országainak legkülönbözőbb vidékeiből, mintegy negyedfélszáz mezőgazda közel ezer szemtermény mintával járult mezőgazdaságunk legnevezetesebb földmívelési termékeinek bemutatásához.

A kiállító k sorában a nagy-közép- és kis birtokos osztályt egyiránt képviselve látjuk, a mi fölött örömnünknek kifejezést kell adni, mert a mezőgazdák mindenik

osztályában nyilvánult érdekeltség kifolyásának vehetjük s a hol a jobb és nemesebb iránti érdekltségnek szitói nem hiányzanak, ott a haladás eszméje buzgó felkarolásra is számíthat.

Célunkat téveszteni, ha az összes szemterménykiállító felsorolásába kívánnánk bocsátkozni, de helyén lévőnek látjuk azon nagy és közép birtokosok megemléztetését, kik jószágaik nevezetesebb szemterményeinek mindegyikéből küldve, mind meg annyi érdekes kis gyűjteménnyel járultak az ország szemterményeinek kiállításához. Névszerint megemléztendők:

- 1., A magyar korona gödöllői uradalma.
- 2., Az esztergomi érseki uradalom.
- 3., As esztergomi főkáptalani uradalom.
- 4., A győri káptalani uradalom.
- 5., A zágrábi főkáptalani uradalom.
- 6., A pannonhali főapátsági uradalom.
- 7., A pesti papnövelde szöbbi uradalma.
- 8., Albrecht főherczeg ő. cs. kir. felsége magyar-óvári és bélyei uradalma.
- 9., Ágost Coburg-góthaiherczeg szitnyai, fülesdi, baloghvári, murányi, káposztafalvi, cserépvári és vacsi uradalmi.
- 10., Eszterházy Antal gróf cseklési és jattói uradalma.
- 11., Erdődy Rezső gróf neumarhofi uradalma.
- 12., Festetics Ggörgy gróf vasvári és csáktornyai uradalma.
- 13., Festetics András gróf szelestei uradalma.
- 14., Karácsonyi Guido gróf beodrai, bánlaki és nagyzsáni uradalmi.
- 15., Károlyi Alajos gróf mágocsi uradalma.
- 16., Károlyi Ggörgy gróf orosházi és kompolti uradalmi.
- 17., Nákó Kálmán gróf nagy-szt.miklósi uradalma.
- 18., Sándor Móricz gróf bajnai uradalma.
- 19., Somogyi János gróf lovászpontonai uradalma.
- 20., Stubenberg József gróf székelyhidi uradalma.
- 21., Szecsenyi Béla gróf czenki uradalma.
- 22., Schoeller Sándor és Pál a lévai uradalom főbérli.

(Folytatása következik.)

T A R S A L G Ó.

Az 1874-ik évi őszön Budapesten tartandó kertipar-termény országos kiállításának programja.

Az orsz. magyar gazdasági egyesület támaszkodva a hazai rokon egyesületek és intézetek, valamint a magán munkásság részvételére, — a hazai kertipar fejlesztése érdekében: kertipar-termény-kiállítást határozván tartani, a következő programot bocsátja közre.

A kiállítás helye es ideje:

A kertipar-termény országos kiállítása Budapesten az orsz. m. gard. egyesület köztelkén, 1874-ik évi october hó 5-ik napján nyitattik meg, és ugyanazon hó 10-ik napján záratik be.

Célja ezen kiállításnak:

felismerni, meghatározni, s az ország földrajzi és helyzeti viszonyai követeléseinek megfelelőleg rendezni, localizálni azon kertipar-terményeket, melyek már is nagyban termeltetnek, — vagy a kereskedelmi forgalom útján vagy termelésre hivottak,

nyersen vagy házilag feldolgozza a vidéki szükséglet fedezésére vagy kivitelre alkalmasak, — s ezzel együtt a minél jelesebb termény előállítására tekintetből a természetesi ügyes eljárásnak lendületet adni.

Tárgya a kiállításnak:

a hazai kertipar minden terménye, legyen az akár a kertekben, akár a külső gazdaságban termelve, akár pedig a helyi viszonyokból kifolyólag a vadon tenyészetben felfedezve, ha alkalmasnak mutatkozik; arra, hogy nagy tenyésztésbe felvéve bizonyos vidék kedvező viszonyai között jövedelmezőségre számíthat annál fogva:

- a) minden gyümölcs, a szőlőt is ide értve;
- b) konyha és fűszernövények;
- c) gyógynövények;
- d) festő növények;
- e) minden egyéb kereskedelmi és iparnövények, a gombákat is ide számítva. Továbbá
- f) községi faiskolákat kezelő néptanítók által kiállított facsemeték; végül
- g) kerti eszközök és gépek.

A kiállítás módja.

A kertipar-termények azon módon állítandók ki, a mint azok a piacra, illetőleg a bel- vagy külviteli kereskedésbe vezetettnek; vagy az asztalokra csemegézésekre felszolgáltattak; — a gyümölcsöknek s egyéb kertterményeknek azon válfaja, mely a kiállító vidékén nagyban termeltetik — egész kosarakban, kötegekben, füzerekben, kasokban sat. így a szőlő is szállításra ott helyben használni szokott kosarakban vagy kasokban állítandó ki, s oly mennyiségben, hogy azok — a kiállítók által meghatározott áron — izlelésül, illetőleg mutatványul is felszolgálhatók, megrendelésre elszállíthatók legyenek, s az üzleti viszonyokra utmutató statisztikai adatokkal ellátassanak.

Statisztikai adatok szükségesei:

- a) a névre, mely alatt a kiállított gyümölcs vagy más kerttermény a kiállító vidékén ismeretes;
- b) azon vidék termésének, illetőleg keresettség esetében termelhetőségének mennyisége a bemutatott terményből;
- c) a piac, hol az eddig értékesített;
- d) eddigi rendes ára;
- e) közlekedési eszközök megnevezése, s azoknak a kiállító helyétől távolsága, mely uton a tova szállítás eszközölhető;
- f) megnevezése a közbenjárásnak, valjon alkuszok, közvetítők vagy egyenes érintkezés útján bocsáttatott-e eddigelő a kiállított termény kereskedésbe.

g) Díjra versenyző néptanítók faiskolájuk egy pár példány mutatóvány csemetéit kötelesek beküldeni, és iskolájuk statisztikai adatait sajátkezüleg aláírva, s az illető egyház-előjáróság bizonyítványával igazolva, a következő rovatok betöltése mellett: Megye, község, faiskola területe öleiben, a munkásság megindulásának éve, iskolai gyümölcsfa és egyéb vadfa csemeték száma, az iskolából kiszolgáltattott csemeték száma, a nép és az iskolai ifjuság oktatásának eredménye.

b) A kerti eszközök és gépeknél a készítő neve, lak-helye, az eszköz és gép ára, s az eddigi évi eladás.

Bejelentés és beküldés.

A kiállításra beküldendő tárgyak — statisztikai adatokkal

felszerelve, legkésőbb 1874. sept. 20-kaig bejelentendők az orsz. m. gazd. egyesületnél Budapesten az egyesület köztelkén, mely bejelentésről az illetőnek posta fordultával az igazolvány megküldetik a végre, hogy ha a díjmentes szállítás kieszközölhető lenne, az egyesületi igazolvány kíséretében feladott kiállítási tárgyak a vasúton és a gőzhajóval díjmentesen szállíthatassanak. Ellenkező esetben a szállítási költségeket a kiállítási tárgyak után az egyesület fedezendő, — magától értetődővé természetesen, hogy az eladásra szánt kiállítási tárgyak szállítási költsége a kiállítót illeti.

Egyébiránt a kiállítási tárgyaknak 874-ik évi october 1-5-ő napján már Budapesten kell lenniök; — később érkezőkre csak az esetben lesz figyelem, ha a kiállítás berendezésének keretében azok még helyt foglalhatnak.

Ismeretterjesztés.

Hogy a kiállítás minél szélesebb mérvben eszközölje hatását, és terményeinknek piacot hódíthassunk: kívánatra minták küldetnek a kiállításra meg nem jelenhető, különösen külföldi érdekeltek megrendelésére.

A kiállítás értékesítése.

A kiállítást az orsz. m. gazd. egyesület kertészeti szakosztálya tanulmányozza, és abból kertiparunk emelésére és értékesítésére kivonja s kihirdeti az eredményeket. Részt vehet a szakosztály ezen tanácskozásaiban minden ügybarát, ki e végett a kiállítás rendezőségénél magát bejelenti, — ezen szakosztályi tanácskozásban választatik a kiállítási díjak odaitélésére megbízandó jury is.

A szakosztályi tanácskozás feladata: a kiállított mutatóványok után kijelölni bizonyos vidék localizált és nagy termelésre hivatott kertterményeit, — azok becsét meghatározni és rámutatni azon hazai analog vidékekre, hol ezen termény nagy termelésbe felvehető, — s ekként a gyümölcs és kerttermények localizálását előmozdítandó — kiküszöbölni, illetőleg saját értékére leszállítani a kevésbé érdemeseket; javaslatokat tenni a termelésre, tenyésztési és gondozási ügyesebb eljárásokra, hogy különösen az exportképes termény mennyiségén túl, minőségénél fogva is kiállja a versenyt, s mindezekből kifolyólag az üzleti viszonyokra, és az exportképes kerttermények kivitelére utat egyengetni.

Jutalom-díjak.

A kiállítás utáni érdekeltség emelésére következő díjak tüzetnek ki:

I. Exportképesnek elismert bizonyos vidék localizált nagy termelésű kertipar-termény kiállítványára, és ugyan: közigazgatási értékénél fogva a legkitünőbbre egy arany és az azt követőre három ezüst illetőleg 10 bronz érem.

II. A legszebb fejlődésű, a tenyésztés sikerült művészi eljárását tanúsító kerttermény kiállítványra és ugyan:

- a) A kiállított tárgyak legremekebbjére 1 arany,
- b) a legszebb fejlődésű gyümölcsre (alma, körte stb.) 2 ezüst és 4 bronz érem;
- c) a legszebb fejlődésű szőlőre 1 ezüst és 2 bronz érem;
- d) a legszebb fejlődésű konyhanövényre 1 ezüst és 2 bronz érem;

e) a legértékesebb gyógynövények csoportjára 1 ezüst és 2 bronz érem;

f) a legértékesebb egyéb kereskedelmi növényekre 1 ezüst és 2 bronz érem.

III. Valódi nevekkell ellátott leggazdagabb gyűjteményre és ugyan:

a) a kertipar bármely ágának legjelesbjére 1 arany érem;

b) gyümölcs-gyűjteményre 1 ezüst és 1 bronz érem;

c) szőlő-gyűjteményre 1 ezüst és 1 bronz érem;

d) konyhanövények gyűjteményére 1 ezüst és 1 bronz érem;

e) gyógynövények gyűjteményére 1 ezüst és 1 bronz érem;

f) egyéb kereskedelmi növények gyűjteményére 1 ezüst és 1 bronz érem,

IV. A községi faiskolákat kezelő néptanítók jutalmazására:

a) az aránylag legdicséretesebb munkásságot ez uton bemutató néptanítónak 1 arany érem;

b) 187³/₄-ik évben megindított községi faiskola legeredményesb munkájára 1 ezüst és 2 bronz érem;

c) 187²/₃-ik évben megindított községi faiskola legeredményesb munkájára 1 ezüst és 2 bronz érem;

d) ezen évek előtt megindított községi faiskola legeredményesb munkájára 1 ezüst és 2 bronz érem;

e) az utolsó 187³/₄-ik évben a községi faiskolából legtöbb csemetét kiszolgáltatót néptanítónak 1 ezüst és 2 bronz érem.

V. A kerti eszközök és gépek díjazására, a Jury szabad rendelkezése alá bocsáttatik 1 arany, 2 ezüst és 4 bronz érem.

Csemegézés.

A kiállítás tartama alatt gyümölcs-csemegéző helyiség lesz berendezve, hol a kiállítók saját maguk is felszolgálhatják az ismertetésre és terjesztésre méltó gyümölcsöket.

A kiállítás bezártával:

fenmaradt kiállítványok, ha azokra nézve más intézkedés nem történt volna, úgy szintén az eladásra szánt küldemények is, a bezárást követő napon elárvereztetnek, s a bejött összeg a kiállítványok után a kiállítási költségek fedezésére fog fordíttatni, az eladásra szánt küldemények után befolyt pénzek pedig a netán fenforgó költségek levonásával, az illető kiállító javára számíttatnak.

A látogató közönség

számára a belépti díj 20 kr leendő; különben a kiállítás részleteiről annak idején falragaszok által fog a közönség értesíttetni.

Pótintézkedés a kiállítás kiegészítésére.

Ezen őszi kiállításról — igen természetesen — a tyári termények elmaradnak; pedig ezek között is vannak hazsképesek, s külkivitelre hivatottak.

Ez érdeknek megfelelőleg az orsz. m. gazd. egyesület a köztelken a gazdasági és kertészeti muzeum helyiségeiben

a kerttermények állandó idény-kiállításának helyt enged; a kertészeti szakosztály pedig ugy a főváros piacainak gyümölcsseit, mint a vidékről oda beküldöttéket tanlnmányozás alá veszi és a kiállítási programm szellemében azokat osztályozván, kertiparunk emelésére felhasználja.

Ezen czélt előmozdítandó, felkéri az orsz. m. gazd. egyesület a kaszinókat, olvasó köröket, vidéki gazdasági és kertészeti egyesületeket, hogy vidéki gyümölcsök és kertterményeik ismertetésére, megbírálására és osztályozására állandó idény-kiállításokat és kóstolókat rendezni iparkodjanak, és a közgazdasági tekintetben érdekesekeknek felismert gyümölcsöket és kertterményeket az orsz. m. gazd. egyesület gazdasági és kertészeti muzeumával kapcsolatos állandó kiállításba beküldeni sziveskedjenek.

Kelt Budapestén 1874. márt. 31.

Az orsz. magyar gazdasági egyesület nevében:

Lónyai Gábor
egyesületi elnök.

Morócz István
egyesületi titkok.

EGYVELEG.

* Személyi hir. A földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium Dr. Szaniszló Albert ideiglenes tanárt, a kolozs-monostori kir. gazdasági tanintézethez a természettudományok rendes tanárává véglegesen nevezte ki.

* A folyó hét kezdetén beállott zord idő, melyet kedden csekély, szerdán nagy mérvű havazás követett méltó aggodalomba ejté gazdáinkat. A hőmérő Kolozsvár területén ugyan nem szállott a fagypontra alá, de Kolozs-Monostor csekélyebb vizei szerdán a fagyás előjeleit mutatták. Eddigi tudósításaink szerint Kolozs- és Tordamegye, valamint Aranyos és Marosszék területén tartós havazás volt, bár lapunk bezártaig tényleges károkról nem értesültünk. Az eddigi borus és szeles idő eléggé óvta vegetációnkat a megsemmisüléstől, legnagyobb veszély a barack- és cseresznyefákat, valamint a szőlőhajtásokat fenyegette. Biztos tudomást csak akkor fogunk nyerni, ha az idő kitisztul és a verőfényes nap sugarai ép növényzetet fognak bemutatni. Adja isten, hogy úgy legyen!

* Az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmánya hétfőn május hó 4-én d. e. 11. órakor egyleti alelnök m. Báró Huszár Sándor elnökle alatt ülést tart a titkári szálláson.

* A marhavész a legujabb hivatalos jelentések szerint a magyar korona egész területén megszünt, minélfogva a horvátországi határzár is bizonyos korlátozó megszorítások mellett megszünttetett.

* A londoni nemzetközi borkiállítás a francia és portugall kiállítók késedelmezése folytán valószínűleg csak május hó elején fog megnyitathatni. Lapunk szerkesztősege intézkedett, hogy t. olvasóinknak e reánk nézve nagy horderejű tárlatról szakértő eredeti tudósításokkal kedveskedhessék, mely levelezés nem csekély mértékben fogja emelni az »Erdélyi Gazda« érdekességét.

Hirdetések.

* A termények állapota a magyar korona különböző részeiből eddigelé beérkezett hivatalos jelentések szerint az erdélyi részekben következő: Buza jó 43, közép 82, rosz 14 jelentés szerint. Rozs jó 55, közép 76, rosz 12 jel. szerint. Kétszeres jó 35, közép 71, rosz 9 jel. sz. Repce jó 2, közép 8, rosz 19 jel. sz. Tavasz buza jó 8, közép 17, rosz 12 jel. sz. Árpa jó 8, közép 13, rosz 6 jel. sz. Zab jó 19, közép 22, rosz 10 j. sz. Természetes rét jó 36, közép 53, rosz 13 j. sz. Mesterséges rét jó 25, közép 25, rosz 6 j. sz. Szőlő jó 16, közép 34, rosz 20 j. sz. Gyümölcs jó 35, közép 40, rosz 10 jelentés szerint, Ugy látszik, hogy szűkebb hazánkból még számos jelentés bevárando, de ezeknek beérkezése után sem mondhatunk teljesen megbízható ítéletet, mert nem tudjuk mekkora területet ölel fel a jelentéstevők egyike vagy másika. A „F. É.” értesülése szerint különben a földmívelési minister ur intézkedést fog tenni, hogy az ország minden részében állandó tudósítókkal birjon, mely célból a törvényhatóságok fel fognak hivatni, hogy területükön oly e célra vállalkozó gazdákat jeleljenek ki, kik a ministerium céljaira időközönként szükséges tudósításokat, közvetlen hozzájuk intézendő felbívásra, szinte közvetlen fogják beküldeni. Mi is örömmel üdvözöljük ezen üdvös intézkedést, mely nemcsak az adatok gyors beszerzését biztosítja, hanem az általunk jelzett hiányt is megszüntetni képes leend.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Főmunkatárs: Vörös Sándor.

TAUFFER FERENCZ

Kolozsvártt.

Ajánlja a T. cz. gazdaközön-
ségnek dusan ellátott

mag- és termény-raktárát,

hol is mindennemű lóhere, fűta-
karmány, répák, bükköny, KANADAI
és sziberiai zab, kerti és virágmag-
vak a legjutányosabb árakban
kaphatók.

(1)

(18-26)

Jelzálog-kölcsönök

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzvisszonyoknak — 5000 frttól a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvártt, „Ovár, bástya-utca 6. sz. (Értekezhetni. posta utján, vagy személyesen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 18-52

TARTALOM: Gyümölcsiparunk múltja, jelene és jövője (Vége) — Gazdasági szemle a bécsi közkiállításán. (Folytatás) — Társalgó: — Az 1874-ik évi Gázón Budapesten tartandó kertipar-termény országos kiállításának programja. — Egyveleg. — Hirdetések. Piaczi árak. —

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák merő — 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török-buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
Ára krajezárookban										
Kolozsvár	april 10	770—800	480—500	460—480	170—190	430—440	160	90	1100	23
Nagy-Várad	mart. 31	690—780	580—651	180—540	170—190	420—450	120	80	900	26
Maros-Vásárhely	april 9	662—670	466—490	438—466	170—190	—	210—240	110—150	1300	20
Károly-Fehérvár	april 4	657—675	505—520	458—475	200—215	—	260—275	80—95	1150	22
Nagy-Szeben	septem. 29	620—687	—	467—507	180—133	533—600	80—85	60	700	22
Brassó	febr. 28	648—728	578	454—462	146—153	343	—	—	—	20
Besztercze	april. 7	700—780	520	480	200	—	100—140	80—130	750	15
Nagy-Enyed	april. 9	600—650	500—563	450—470	175—190	—	280—290	55—65	1100	20
Szamosujvár	márt. 30	640—720	480—560	420—460	150—160	—	250	50	1600	20
Deés	april. 7	680—720	680—720	430—440	180—200	—	130—140	65—90	800	16
Torda	septem. 23	600—640	540—580	400—420	100—110	—	170—180	70	800	15

Erdélyi földtchermentesítési kötvény 73 frt 50 kr. Ezüst árkelet 105.58.

Bécsi marhavásár: Felhajtott 3679 darab hizó ökör. A forgalom gvenge; árak: magyar 28—30¹/₂ frt, német hizó ökör 30—32 frt. a vágósúly mázsája.

Nyomatott K. Papp Miklósnál Kolozsvártt.